

נזר הפרשה

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד נזר גדליהו - ברוקלין נ.י.

גליון ת"ז - שבת שלאחר הפסח תשפ"ה

והשיאנו ה"א

את ברכת מועדיך

מעל עבדך רק להמשיך, ועוד כתב 'ואי' על אין מפטירין כו' אפיקומן שישאר הטעם על הימים הבאים וכן בשביעי של פסח אי' מצות לינה ופנית בבוקר והלכת לאהלך הרמז על משיכה לימים ימי ספירה הבאים. ועוד הרבה פעמים הזכיר רמזים בגדל הכח בשבת הזה להמשיך אורות החג, שיהיו אצל האדם המשכה וקנין לסייע בעבודת השי"ת.

הראשון אחר הפסח. פסח יש שייכות לשבת ממחרת השבת. ונותן כח לכל שבתות השנה, וביותר בשבת הראשון, ועוד כתב 'כ"ק אאז"ל' הי' רגיל לומר שאאע"ה כשנמול בקש שישאר כח הזה לכל הדורות כשנגלה לו הקב"ה וזה אל נא תעבור מעל כל עובד השם, ויש אולי לרמז על הימים האלו. אי' רגל ראשון פסח כנגד אאע"ה וזאת בקש אל נא תעבור

לאחר ימי החג יש לנו להתבונן בברכת המועד ברוחניות, ולראות שלא יאבד מאתנו האורות שירדו מהחג, ונעמוד על כמה נקודות של אורות החג. וכתב הבית ישראל זי"ע 'השבת הראשון אחר הפסח מסוגל ביותר להתקרבות להשי"ת. אחר הפסח זמן המשכה משכני אחר כך נרוצה. משכו וקחו לכם. והשבת מסייע להמשיך, ועוד כתב 'יש להתחזק בשבת

בני ישראל ביציאתם ממצרים

יצאו להנהגה למעלה מן הטבע

מחזירים אותן, אבל אם לא הזכיר יצי"מ, מחזירים אותן, שנאמר למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, ומה בין יציאת מצרים לקריעת ים סוף, אלא שיציאת מצרים קשה, שנאמר או הנסה אלקים

היה גם היציאה ממצרים, יותר מנס של קריעת ים סוף, וכמ"ש במדרש (ש"ר פר' כ"ב) וז"ל 'שנו רבותינו, הקורא את שמע צריך להזכיר קריעת ים סוף, ומכת בכורים באמת ויציב, ואם לא הזכיר אין

בני ישראל לאחר יציאתם ממצרים נתעלו להנהגה אחרת, הנהגה של למעלה מדרך הטבע, ויש להקדים דברי הגרי"א ח"ו זי"ע מש"כ על זה בדרשותיו (דרוש לשבת פרשת בשלח) 'באמת גדול

וכו', ואתכם לקח וכו', תדע לך שזו קשה מזו, שביציאת מצרים כתוב אנכי ה' אלקיך, אבל בקריעת ים סוף אינו מזכיר הוי"ה, והוא מבואר, שכל זמן שהיו ישראל תחת שעבוד מצרים, ולא היה להם תורה ומצוות, עדיין היו תחת הנהגה הטבעית והמזלות, ולכן היה קשה לפניו יתברך לשדר טבעם והנהגתם, והוצרך הוא יתברך לעשות זאת למענו, לקחת לו גוי מקרב גוי, ולהוציאם מתחת רשות ההנהגה הזאת, ולהיות הם מושלים על כל הטבעים מיוחדים בהנהגה שאין חלק לשום אומה ולשון בהם, והוא מה שאמר הכתוב 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך, שמצד הישיבה הזאת אני נקרא אלקיך ביחוד כמ"ש, משא"כ קריעת ים סוף היה אחר שכבר נעשו ישראל לו לעם, ויצאו מרשות הנהגה הטבעית, לכן אינו כ"כ גדול'. והדברים נפלאים, כי לאחר יציאת מצרים כבר הם הולכים בסדר אחר, סדר למעלה מן הטבע, ושם אין חידוש נס כזה של קריעת ים סוף, כי כל ההנהגה מזמן היציאה ממצרים הי' למעלה מן הטבע.

ומבואר מדב"ק כי הדיבור הראשון של אנכי בא להורות זה הענין שכלל ישראל יצאו מהטבע, כי הי' בעת יציאת מצרים יציאה מהטבע, ויש להסמך לזה דברי השפת אמת שמפרש בן דזה נכלל במה שנתוסף בפסוק 'מבית עבדים', ובלשונו הק' (נח, תרנ"ז) 'וזה עיקר החירות, דכתיב 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים', עולם הטבע נקרא בית עבדים. וכן כתב שם (תר"ג) 'וזהו הענין כפל השבח, שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים, וכ"ה בתורה 'הפורך מבית עבדים', פירוש כמו שיש עבדות ושעבוד לאדם, בן המשועבד ומקושר אל הזמן והמקום אינו בן חורין,

אבל בני ישראל - הרים הקב"ה אותנו שלא להיות משועבד אל הזמן והמקום, והוא עיקר החירות. וכן כתב (יתרו, תר"ס) 'וזהו עיקר הפירוש 'מבית עבדים', כי כל הטבע נקרא 'בית עבדים', כמ"ש חז"ל עולם הזה דומה לפרוזדור בפני עולם הבא, ופרוזדור הוא 'בית עבדים', וכל התחתונים משועבדים לשרים ומלאכי מעלה, ובני ישראל יצאו מבית עבדים ונכנסו לטרקלין - שהם בני עולם הבא. ועוד כתב שם (תרס"ב) 'לכן נתעלו בני ישראל מן הטבע, כמ"ש אנכי ה' אלקיך כו' הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, כי כל הנמשכים אחר הטבע נקראים 'בית עבדים', אבל בני ישראל בהם עצמם כתיב 'לי בני ישראל עבדים', שהם עבדי ה' שצוה אותם לקיים מצותיו, אם בן 'עבדי הם - ולא עבדים לעבדים', ואינם משועבדים אל הטבע, שהם מושכין חיות ממדרגה למדרגה אחר עצם כח המאמרות, ובנ"י הם עצמם מקבלים דבר ה', ולכן העוסק בתורה הוא בן חורין - שהרי הוא עוסק בדבר ה' עצמו, שהוא כח כל הנבראים, וזה שנאמר כח מעשיו הגיד לעמו'.

וכל יציאה ממצרים הוא היציאה מהטבע, וכמו שכתב השפת אמת (פרשת החודש, תר"ס) 'דמצד הטבע היו בני ישראל משועבדים לפרעה, והנאולה הי' מצד שנתעלו על הזמן והטבע, זה שאמרו 'למלכים ולרגלים', דאיתא עבד מלך מלך, לכן נקראו בני ישראל בני שרים, לפי שהוציאנו הקב"ה מבית עבדים, כי הנהגת הטבע ע"י המזלות נק' בית עבדים, אבל בני ישראל שנפדו מהנהגת הטבע להיות נמשך אחר הנהגה עליונה נקראים שרים'.

ויש להוסיף לזה רמז, כי בית עבדים עולה בגימטריא שצ"מ חנכ"ל שהם הז' מזלות, וכדברי השפת אמת כי הנהגת המזלות הוא בית עבדים, וזה מרמז הפסוק כי היציאה מבית עבדים, הוא היציאה מכוחות הטבע.

ויש לבאר יותר, כי כוחות בני ישראל הם כחות למעלה מהטבע, כי מצינו בחז"ל אתם קרויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם, ויש להבין מה המכוון בזה, ומה מורה השם 'אדם' על בני ישראל דייקא. והנה אדם הוא ראשי תבות אברהם דוד משה, ג' כוחות שיש לכל אדם מישראל, אברהם אבינו הוא אב האומה וכולנו תלמידיו ובניו, משה רבינו הוא מורשה קהלת יעקב, והוא ירושה לכל אחד מישראל, וכמו שכתב השפת אמת (שופטים, תר"ג) 'וכן כתיב תורה צוה כו' משה מורשה קהלת יעקב, יתכן לפרש כמו שהתורה הוא מורשה לכלל ישראל, כמו בן משה רבינו עצמו הוא ירושה לקהלת יעקב. וכן דוד המלך ע"ה, כוחותיו הם ירושה לכל פרט בכלל ישראל, כמו שאמרו חז"ל (ע"ז ה ב) יחיד שחטא אומרים לו כלך אצל דוד, וכתיב (תהלים קח, ז) 'הושיעה ימינך וענני' - ופירש רש"י 'וענני שכל עמך וידידך תלויין בי', מבואר בדברי רש"י שדוד אמר על עצמו 'שכל עמך וידידך תלויין בי'. הרי מבואר כי אלו הג' הם הכח של כל איש ישראל, ועל שם זה הם קרויים 'אדם'.

ובדרשות הגרי"א"ח זי"ע כתב כי הצד השווה באלו הג', הוא כי אלו הג' כל חיותם לא שייך כלל בטבע, ונעתיק תוכן דבריו הק', 'מציאות האומה הזאת אינו תלויה בטבע ובגדר הזמן והמקום, שביאתם לעולם הוא אחר העדר הגמון, כי אברהם

אבינו שורש מחצבתינו נברא בריאה חדשה ממש אחרי שהושלך בכבשן האש, והיה נידון לשריפה, וכל העומד לשרוף כשרוף דמי, והוא יתברך הצילו מהאש הגדולה באמיתת יחודו, כי היה ממש בריאה חדשה מאתו יתברך, שלא ע"י אב ואם, כאדם הראשון ממש, ולכן אמרו רז"ל שנקרא אדם, כמ"ש 'האדם הגדול בענקים'. ורמזו גדול ודבר נפלא יש בזה, כי מצינו שאלו שלשה בני אדם הם היו מציאה בעולם, שבאו לעולם ע"פ נס אחר היאוש הגמור, והם אברהם ודוד ומשה, שדוד אמרו שהיה ראוי להיות נפל, ועליו נאמר 'מצאתי דוד עבדי', ולכן לא היה ישן ששים נשמי כדי שלא לטעום טעמא דמותא, רק היה עוסק בתורה בכל רגע, שלולא כן היה ראוי למות, מאחר שלא היה לו מציאות בעולם הטבעי כלל.

וכן משה רבינו ע"ה ביאתו לעולם בנס, אחר יאוש הגמור שהושלך ליאור, והיה ראוי להתבטל מציאותו, כפי משפט מבטי הכוכבים, כמ"ש אצטגניני פרעה, שראו שמושיעם של ישראל יהיה נלקח במים. וכן לידתו היה בנס גמור, מיוכבד אמו שהיתה בת ק"ל שנה, שכבר ניטל ממנה כח התולדה, עד שחזרה לנערותה, ולכן תיכף כשנולד הוצרך להשראת השכינה לשומרו בנס, כמ"ש 'ותפתח ותראהו וגו'', ותרא אותו כי טוב הוא', ואמרו שראתה עמו שכינה. ואלו השלשה הם נרמזים בתיבת אדם, והם אברהם דוד משה. וכן ביאתו של דוד בעולם, היה שרשו מבנות לוט שהולידו בדרך נס, אחר שנמלטו ממנהפכת סדום, ואמרו שנזדמן להם יין במערה, והוא מ"ש רז"ל במסכתא יבמות דף ע"ט, 'כתיב, שתי בנותיך הנמצאות, וכתיב מצאתי דוד עבדי', והוא כמ"ש שהם באו לעולם בדרך מציאה, אחר

יאוש הגמור, כמציאה שהוא בא בהיסח הדעת'. אלו הם תוכן דבריו הק'.

נמצא מבואר כי זה מעלת בני ישראל שזכו לשם אדם, כי יש להם כוחות למעלה מהטבע, שעל זה מורה שם אדם, והם חיים בעולם למעלה מהטבע, ואינם משועבדים לכלי הטבע, וזה הוא הכח שיש ליהודי לקיים התרי"ג מצות, שיש לו כוחות של אברהם דוד משה, אברהם עולה בגימטריא רמ"ח, נגד הרמ"ח מצות עשה, שבכוחו של אברהם אבינו יכולים להתגבר על הכל ולקיים רצון ה', דוד ומשה עולים שם"ה, והוא הכח להיות מוגדר ביראה, להיות ירא מה' ולהתגבר על נסיונות הטבע ולעמוד כחומה לא לעבור על רצון ה'.

בהתבוננות זו יכול האדם לידע כי יש לו הכח לעמוד על כל נסיון ונסיון, כי יש לו כוחות למעלה מהטבע, ואכן האדם חושב כי אין בידו ובכוחו להתגבר, כי כך הוא ההשערה על פי חכמת הטבע, אבל ביציאת מצרים נודע לאיש ישראל מי הוא בן ישראל, כי הוא אדם, יש לו הכח להמליך האל"ף שהוא אלופו של עולם על הד"ם, ולחיות אדם עם כוחות שלמעלה מהטבע, וזה הוא החירות שזכו לה בני ישראל בצאתם ממצרים.

אך על האדם לדעת, כי אמת שיש לנו הנהגה למעלה מדרך הטבע, אבל האדם יכול ח"ו לפגום זה, ולשים את עצמו תחת הנהגת הטבע, והוא נכלל בדברי הרמב"ם ריש הל' תענית שכתב 'אבל אם לא יזעקו ולא יריעו, אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית, הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב

בתורה (בחקותי כו, כז-כח) 'והלכתם עמי בקרי, והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו, אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי', והיינו כי באמת היסורים הם חלק מההנהגה של למעלה מדרך הטבע, כי הוא מהשגחה מיוחדת שיש על בני ישראל, והאדם שתולה זה בטבע, במקום להאמין ולידע בבהירות שבני ישראל הם למעלה מטבע, נעשה באמת תחת הטבע, וזה גופא הוא העונש שיוצא מהנהגה עליונה להנהגה של טבע.

ועי' מה שהביא **אאמ"ו זללח"ה בספרו אור גדליהו** במאמר לחודש שבט ביאור ענין הנהגת בני ישראל בהנהגה מיוחדת, הנקרא הנהגה על פי התורה, וכתב שם בתוך דבריו בשם המגיד הק' **מקאזניץ זי"ע**, 'יש הברירה ביד בני ישראל לנסוע דרך אחרת, דרך זמן שלמעלה מסדר הטבע, שיהי' תחת הנהגה תורתית שהיא למעלה מסדר הטבע, אין כל חדש תחת השמש, אבל למעלה יש חדש, ויש ביכולתם לדבק עצמם ולחיות בסדר הזמן הזה. וכן הי' הברירה ביד בני ישראל בכל ימות העולם, וכמו בעת מתן תורה, שהיו בני ישראל ברום המעלה, והיו פטורים מכל שעבוד מלכיות, והי' חירות מהיצה"ר וחירות ממלאך המות, ואז היו תחת סדר שלמעלה מסדר הטבע, ודבקו עצמם בהנהגה זו, ואז היו למעלה מזה הסדר של הד' גליות, אבל כשחטאו וירדו ממדריגתם חזרו להנהגה הטבעית, וכן הוא הסדר', עי"ש באריכות. ונמצא כי ע"י אי האמונה בזה שהאדם הוא למעלה מסדר הטבע, האדם מכניס את עצמו בטבע, ונכנס להמיצרים של ארץ וטומאת מצרים, ועבודתו הוא לצאת ממצרים, ולהאמין כי יהודי אינו משועבד לטבע כלל.

קריעת ים סוף מלמד האדם תפקידו בעולם

יש לנו להבין קצת, כי יש ביטול התאווה לגמרי, ויש ענין של פנימיות התאווה, למצוא נקודה הפנימיות, נקודה המח' הקדושה אשר גנוז בתוכה, וידועים דברי הזוה"ק דבביטול התאווה נתבטל החמידו דאורייתא, היינו כי צריכין ללבן התאווה ולהחזירו לקדושה, וזה המעלה של העבירנו בתוכו, היינו בפנימיות הים, אבל בחרבה שכח הגשמי שבו יהי' בטל ומבוטל.

נמצא דעצם קריעת ים סוף הוא התועלת, ולא מה שעברו מעבר לעבר, רק שהי' בקריעת ים סוף כח לבטל הטבע של יסוד המים שיהי' להם רק חמידו דאורייתא ויהי' ביטול כל התאוות הבאות מיסוד המים.

אך נאמר לכל הדורות, כי לפעמים האדם לוחם מלחמות כבדות עם יצרו, ומרגיש בעצמו של הגיע לכלום, אינו מרגיש התעלות מזה, הרי בקריעת ים סוף יצאו בני ישראל ליבשה לאותו המקום שהיו, וזה דבר המראה לאדם כי אין לך להביט על מה שהשגת על מה שהרגשת, אתה יהודי עשה את שלך ללחום המלחמה המוטלת עליך לעבור הים הסוער של עולם הזה, ולעבור בתוך הים ביבשה, ולידע היטב כי אפילו לא עבר מעבר אל עבר השני, אין זה מה שמוטל עליך, רק ללחום נגד הזרם, השטף מים רבים, ולבקוע הים. וזה דבר שעלינו ללמוד בעבודתנו יום יום.

היא מקליפ' נוגה שיש בה ג"כ טוב והיא מסוד עין הדעת טוב ורע'.

נמצא מבואר דתאווה שייך ליסוד המים, ובה מבואר מש"כ אצל משה רבינו ע"ה 'כי מן המים משיתיהו', היינו שהי' משוי מכל זיק של תאווה, ולכן אמרו חז"ל שבכוחו של משה רבינו זכו בני' להיות גזונים מן המן, שכל כולו הוא היפוך ענין גשמי כי הי' כולו רוחני, ונמצא כי בענין קריעת הים, שהוא ביטול בחינת מים מפני בני ישראל הוא ביטול כח התאווה, ולכן דייקא הים ראה וינס מה ראה ארונו של יוסף ראה, היינו הבחינה של וינס ויצא החוצה, התגברות על התאווה, הכח לשבור התאווה, ובזכות זה הי' להם הכח לשבור התאווה ולקרוע את הים, ולכן איתא ברמב"ן כי מקריעת ים סוף נתעלו נפשם להיות גזונים מן המן, היינו שיהי' להם אז שייכות לבחינה זו של משה, שנאמר עליו כי מן המים משיתיהו, וזה נעשה ע"י מה שנתקיים בכל אחד מבני ישראל הבחינה של כי מן המים משיתיהו בקריעת ים סוף.

וכתב השפת אמת לפרש מה שאנו אומרים בליל פסח בסדר ההגדה, 'אילו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו', הפי' כי קרע לנו הים היינו ביטול בחינת הים מכל וכל, אבל העבירנו בתוכו היינו שלא נתבטל בחי' ים אלא העבירנו בתוכו דייקא, אך בחרבה. והדברים עמוקים מאוד, אבל

הרה"ק רבי ישראל מגראדזיסק זי"ע מביא בספרו בשם הרה"ק הקדושת לוי זי"ע קושיא למה הי' צורך בקריעת הים, הלא הקב"ה הי' יכול להצילם בדרכים אחרים. ובאמת הקושיא חזקה ביותר, לפי מה דמבואר בתוס' (ערכין טו, א ד"ה כשם) שעברו את הים בחצי עיגול זה י"ב שבילים לי"ב השבטים נמצא שהשבט הפנימי עבר דרך קצרה בחרבה מהשבט שעבר בשביל החיצוני עד ששבו כולם ליבשה, נמצא כי באמת לא עברו הים מעבר זה לעבר השני, רק חזרו להיבשה, א"כ מה הי' הצורך לכל הקריעה.

בספר התניא (פרק א') הביא מ"ש הרה"ו ז"ל בשער הקדושה [ובע"ח שער נ' פ"ב] דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות דכתיב ונשמות אני עשיתי שהן שתי נפשות נפש אחת מצד הקליפה וסטרא אחרא והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף וכדכתיב כי נפש הבשר בדם היא וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה דהיינו כעס וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה. ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג. והוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים מיסוד הרוח. ועצלות ועצבות מיסוד העפר. וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם כמו רחמנות וג"ח באות ממנה כי בישראל נפש זו דקליפה

לתרום, להערות או לקבל הגליון

nezerhaparsha@nezergedalyahu.com / 347-486-2093

נזר הפרשה

יוצא לאור ע"י ביהמ"ד נזר גדליהו - ברוקלין נ.י.

גליון ת"ח - פרשת שמיני תשפ"ה

קדושת האכילה

המשך יציאת מצרים בפרשת שמיני

מושג החירות של איש ישראל הוא חירות של הנפש והנשמה, שלא יהיו משועבדים אל הגוף, וכל פעם שהנשמה משתעבד אל הגוף יש בה משום שעבוד מצרים, ובעת שהוציא הקב"ה את בני ישראל ממצרים שיהיו בני חורין, פירושו שהוציאם שיהיה להם חירות משעבוד הנשמה לגוף, ולכן נאמר למשה 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה' (שמות ג, יב), כי זה גמר יציאת מצרים, כאשר נעקר יצר הרע מלבכם ונתקע יצר טוב בלבכם בשעת מתן תורה. וכמו שאמרו חז"ל (אבות ג, ו) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה. ולכן שפיר תלה הכתוב אכילת שרצים ומאכלות אסורות ביציאת מצרים, כי ע"י אכילתם האדם הוא בעצם במצרים, כי נאסר הנשמה בגוף שהוא היפוך ענין היציאה ממצרים.

והדברים מבוארים בדברי השפת אמת בפרשתינו, וכמו שכתב (תרמ"ז) 'המעלה אתכם מארץ מצרים, ובגמרא אמר הקב"ה אילו לא העליתי אלא על מנת שאין מטמאין בשרצים די כו', הענין הוא דכתיב 'המעלה' לשון הוה, כי הנה עיקר הגאולה הוא בנפש שמתקשר בגוף, וצריך גאולה שיוכל להיות נפרד מהגשמיות.

זוכר זאת כדאי' בכל דור ודור חייב אדם כו', ואתערותא דלתתא מעורר אתערותא דלעילא להטהר ולהתקדש'.

מבואר בדב"ה ק, כי ימי פסח הוא עבודת תיקון האכילה, והתורה תולה קדושת האכילה ביציאת מצרים כדכתיב המעלה אתכם מארץ מצרים, שהכח להתקדש בעניני אכילה הוא ע"י ההעלאה ממצרים, ולכן הפרשה שקורין אחר פסח הוא השמירה ממאכלות אסורות, הרי יש בזה עבודת המשך של ימי הפסח, תיקון קדושת האכילה.

כתיב (יא, מה) 'כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים והייתם קדושים כי קדוש אני, ורש"י מביא דברי חז"ל 'אלמלא לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים ומעליותא היא גבייהו והוא לשון מעלה', הרי שהפרשה ממאכלות אסורות קשור ביציאת מצרים, יציאת מצרים כפשוטה הוא יציאת בני ישראל משיעבודם למצרים, אך כל היציאה היה בתכלית שיהיו בני"י ביציאה זו בני חורין, והמושג של בני חורין אין פירושו רק חירות משעבוד לזולתו, רק

רוב השנים קורין פרשת שמיני בשבת שלאחר חג הפסח, וכבר רמזו בזה בספה"ק שהוא להמשיך עבודת ימי הפסח, שלא ישכח העבודה של הימים הקדושים של ימי הפסח, רק להיאחז בעבודה בפרט בימי הספירה.

וכתב הרבי הבית ישראל זי"ע (שמיני, תש"ב) 'ונרמז הקדושה בענין מאכלות אסורות, ולהיפך אכילה בקדושה מביא קדושה. וזה הרמז אחר ימי הפסח, קרבן פסח, ואכילת מצה מיכלא דאסוותא, אכילה בקדושה, יכול האדם להמשיך כדאיתא שנותן הכח לכל השנה שהאכילה יהי' בקדושה. וכן בשבת יורד קדושה מן השמים, ויברך ויקדש, וגם סעודת שבת מביא קדושה, ויכול האדם להתקדש ולהזהר ממאכלות אסורות ומזנות אשר הם מטמטמים את הלב, והתקדשתם - אם האדם רוצה להתקדש, יש הבטחה - והייתם קדושים שמסייעין לו מן השמים, ולהיפך נופל ביד היצר - כדאיתא ברש"י ונטמאתם בם. וימי הספירה ימי תקון המדות מסייעין לאדם להתקדש ולעלות למעלה, וזה הרמז כי אני ד' המעלה אתכם מארץ מצרים, בכל שנה מתחדש כח הזה שהשי"ת מעלה אותם, אם האדם

וביציאת מצרים ניתן זה הכח לבני ישראל שיוכלו להפרד מהגשמייות, וזה גאולת הנפש. ועוד כתב (תרנ"ד) 'ולפי שהקב"ה הביא אותנו להיות בני חורין בעצם, לכן לא התיר לנו לאכול דברים שמשעבדין את הנפש אל הגוף, כי עיקר חירות הנפש שלא להתקשר בדברים גופניים, ועוד כתב (תרנ"ו) 'וז"ש המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים, פי' שניטל מהם מיצר הטבע, ושיכירו בכל דבר אלקותו ית"ש, לכן זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. וכתב עוד (תרס"ב) 'וזה שאמר המעלה אתכם, להיות בבחינת העולה היא למעלה, שזה כח יציאת מצרים שלא להיות הנפש נאסר בגוף שלא יוכל להתעלות. מבואר מדב"ק כי יציאת מצרים הוא היציאה ממיצר ושעבוד להגוף, וזה ענין המבואר בפרשה זו, להתקדש בעניני אכילה וזוה יוצאים ממצרים.

ולכן איתא בתורת כהנים (פרשת שמיני פרק יב) כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים, על מנת כן העליתי אתכם מארץ מצרים, על תנאי שתקבלו עליכם עול מצות, שכל המודה בעול מצוות מודה ביציאת מצרים, וכל הכופר בעול מצוות כופר ביציאת מצרים. והכוונה על עול מצות בדברי התנ"כ הוא הזהירות מגשמייות, וכמו שביאר בשפת אמת (תרנ"ב ד"ה בפסוק). וזה שאמרו בספה"ק כי במצרים מלבד יציאת וגאולת הגוף היה גם גאולת הנפש, היינו הנפש מהגוף, ודבר זה הוא בהוה בכל עת, כי בכל שעה יש בחינה זו שהנפש צריך גאולה שלא יהא נאסר בגוף ושיהיה נפרד מגשמייות, וזה הכח ניתן ביציאת מצרים, כי בכל יום יש הכח לאיש ישראל להיפרד מגשמייות ולא להיות קשור בה, שאף שעוסק בענינים גשמיים שלא ידבק בו, ולכן מזכירין יציאת מצרים בכל יום, כי יש בחי' זו של גאולה בכל יום, מה שיוצא מן מיצר הגוף, ובכח זכירת יציאת מצרים

זוכה לגאולת הנפש בהוה, ולכן כתיב 'כי אני ה' המעלה אתכם, המעלה - לשון הוה, כי נתקיים היציאת מצרים בהוה.

וזה כונת דברי הגמרא (ב"מ סא, ב) שמביא דרשת רבי ישמעאל, המעלה קא קשיא לי, מאי שנא הכא המעלה דכתב רחמנא, אמר ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל וכו' אמר הקב"ה אלמלא לא העליתי את ישראל וכו', ופירש רש"י להכי כתב לשון עילוי שמעלה גדולה היא אצלם. דהיינו שהגמרא מפרשת לשון המעלה שמורה על מעלת בני ישראל, וכלשון רש"י בחומש 'והוא לשון מעלה', והוא מה שנפש ישראל אינו קשור בגשמייות, ונפשם למעלה מנפש האומות. ומעלה זו ניתן לישראל בעת שעלו ממצרים, שנתעלו משעבוד הגוף ואז זכו למעלה זו, ופי' המעלה כפשוטו וכמדרשו היינו הך, ועי' בנועם אלימלך (בפרשתו) שכתב וזלה"ק 'המעלה קשיא לי - דהמעלה הוא לשון הגבהה, שהקב"ה מגביה את ישראל מבין הקליפות והחטאים, והם גופלים למטה. עי"ש בדב"ק.

ולכן בעת שיצאו בני ישראל ממצרים היה הציווי הראשון בענין אופן האכילה של הקרבן פסח, כי בלא זה לא היה כלל יציאת מצרים, כי גאולת הגופים מבלי גאולת הנפש לאו כלום הוא, ולכן אנו אומרים בנוסח הברכה אחר אמירת ההגדה על גאולתנו ועל פדות נפשנו, וכמבואר בספה"ק שהכוונה על פדות נפשנו - על גאולת הנפש, ועי' קדושת האכילה יצא הנפש ממאסר הגוף. ובאמת מבואר כאן עוד יותר, כי בחינה זו של גאולת הנפש נקרא בשם העלאה, גאולת הגוף נקרא יציאה, אבל לשון המעלה כולל יותר - לשון עליה ומעלה, וזה מורה על גאולת הנפש, ולכן דייקא כאן כתיב 'כי אני ה' המעלה אתכם, לשון המעלה שהוא יותר

מל' יציאה, וכמ"ש 'הוצאתנו מארץ מצרים ופדיתנו מבית עבדים', הפדיון מבית עבדים היא גאולת הנפש, וזה נקרא עליה, כי ע"י היה לבני ישראל עליה רוחני והתרוממות. כתיב (תהלים פא, יא) 'אנכי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו', הרי נאמר כאן לשון העלאה, והוא כתוב לענין קדושת הפה, הרחב פיך ואמלאהו, לשמור הפה מה שנותנים לתוכו ואז יכול לשמור הפה מה שמוציא מתוכו, 'המעלה אתכם' עולה בגימטריא תורה, להודיע כי קדושת התורה תלוי בקדושת האכילה, וכפי האכילה כן יכול להתעלות בתורה הק'.

בימי הפסח אכלנו מצה, ואכילת המצה מקדש הפה של האדם, אומרים בתפלה כי אתה שומע תפה כל פה, כל פה בגימטריא מצה, הפה נעשה בשלימות, בבחינת כל פה ע"י אכילת המצה. ולכן נקרא המצה לחם עוני לחם שעונים עליו דברים הרבה, היינו שבכח אכילת המצה יכולים לדבר דיבורים, וזה מדויק בדברי רש"י שפי' גומרים עליו את ההלל שהוא חאחר האכילה דייקא, כי המצב נותן הכח שיהי' הרחב פיך.

ואחר הפסח ניתן הכח שיהי' עדין טעם מצה בפיו, שלא לאכול באופן מגושם, רק להתקדש בעניני אכילה, ויכול להיות שזה מה שעונין להחכם 'אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן', וידוע כי יש בזה ב' טעמים שישאר הטעם בפיו ושלא יבא לידי שבירת העצם, ונראה כי הם באמת טעם א' כי ענין איסור שבירת העצמות בקרבן פסח מבואר בדברי החינוך שהוא התקדשות באכילה שלא יהיה דומה לכלב ששובר העצמות, והוא ע"י מה שהאדם יש לו טעם האכילה בקדושה בפיו, שזה מקדש הפה שלא יבא לידי אכילה באופן שהוא נדמה לעבודה בהמית ששובר עצמות ככלב.

ויש לציין מה שאמר הר"ק רבי יצחק מאמשינאווי זי"ע בשם אבותיו הקדושים זי"ע כי יש עוד טעם למה שנוהגים שלא לאכול מצה שרוי' בימי הפסח, חוץ מחשש חימוץ, כי איתא בזוה"ק עה"פ שטו העם ולקטו שענין אפיית המן הי' ענין של שטות, דהיו צריכים לאכול המן כמו שהוא ולא לשנות הטעם והצורה ממה שנתן להם הקב"ה, וכן הוא בענין המצה, להישאר המצה כמו שהוא מאכל השי"ת, ולא לחפש לבשל ולאפות רק לאוכלה כצורתה, והדבר

נותן לנו השגה בהבחינה של אכילת מצה והקדושה שיש באכילתה. עבודת השבת אחר פסח הוא לעבוד על קדושת האכילה, ולידע כי דבר זה הוא המפתח לכל דבר שבקדושה, וחליל אם אינו מקדש האכילה הוא מפתח לצד האחר רח"ל. ולכן בשבת ראשונה אחר פסח המנהג שנוקבין החלות במפתח כמו שהביא בספח"ק אוהב ישראל בליקוטים, ונראה שע"י תחילת אכילת החמץ היו

ממתינים לשבת קודש, ובשבת קל יותר להמשיך העבודה של אכילה בקדושה, ולזכרון שזה הוא העבודה נוקבין במפתח לזכור שהאכילה היא המפתח כמו שכתבנו. שבת עם מפתח עולה בנימטריא אלף תר"ל, כמנין קדוש קדוש קדוש, להתקדש במחשבה דבור מעשה, הג' קדושות שביכולת האדם להתקדש בהם, ע"י ההתגברות שלא יתגשם האדם בעבודת בענינים גשמיים.

דברי עיון על הפרשה

ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה . . . רש"י מתו"כ מכאן למדנו ששעיר ראש חודש הי', שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה באו, (וכן מבואר בגמ' ע'י' שבועות ט, ב), ועי' ירושלמי שבועות (פ"א ה"ד) דאיתא ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה מה אנן קיימין אם בשעיר נחשון על שבטו מכפר אם בשעיר של יוהכ"פ אין כיוצא בו לדורות, ופי' הפני משה אם בשעיר של יוהכ"פ כלומר בשעיר של מילואים, ועל שם דיוהכ"פ הוא ג"כ שמיני של פרישה, כמו שמיני למילואים באותו פעם, ומהתם היא דגמרי' לפרישה דכ"ג ביוה"כ, מש"ה קרי לי' יוה"כ, ולכא' אין זה טעם מספיק למה קרי הירושלמי לשמיני למילואים יוהכ"פ.

וגו' שאין ת"ל באש תשרף ומה ת"ל באש תשרף אם אינו ענין לגופו דכתיב והנה שורף תנהו ענין לכל איסורים שבתורה כו', פירש רש"י דהא דכתיב והנה שורף בשעיר נחשון בויחי ביום השמיני וקאמר להו משה למה שרפתם אותו הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה מכלל דאם הובא שפיר עבד דשרפיה אלמא בת שריפה היא, וכתבו התוס' ד"ה דכתיב כו' פרש"י בשעיר נחשון ובת"כ דריש בהדיא אשעיר דר"ח מדכתיב ואותה נתן לכם וגו' והיינו של ר"ח דמכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, עיי"ש, ובאמת הוא תמוה מאד דבגמ' שבועות הנ"ל (ובכ"ז זבחים קא, ב) איתא להדיא דשעיר של ר"ח נשרף, והוא ע"פ ת"כ הנ"ל. וביותר שרש"י בעצמו כ' כאן בפ' התורה וכן בפסחים (פב, ב ד"ה לכך) דשעיר של ר"ח נשרף, ואיך כתב כאן שהיה שעיר נחשון.

דדריש הא דכתיב כל חטאת אשר יובא מדמה וגו' לשאר איסורים שבתורה, והטעם דאין לומר דאתי לגופיה לחטאת אשר נכנס מדמה לפנים שטעון שריפה, שכבר נאמר והנה שורף, ולדידיה עכצ"ל דס"ל דהא דכתיב והנה שורף הוא בשעיר נחשון, דאין לומר דהיה שעיר של ר"ח, דא"כ קשה מנ"ל דהא דכתיב וכל חטאת כו' אתי לכל איסורים שבתורה דלמא לעולם לגופיה אתי, ואין לומר ל"ל האי קרא הא כתיב והנה שורף, די"ל דמהתם לא הוי שמעינן לחטאת יחיד כיון דהתם מיירי בחטאת ציבור והוא שעיר של ר"ח, [ולפי"ז אין לומר שהיה שעיר של מילואים שהיה ג"כ של ציבור, וקשה ג"כ כנ"ל], והוצרך הכתוב לכתוב כל חטאת אשר יובא מדמה כו' ללמד על חטאת יחיד, דהאי קרא מיירי בחטאת יחיד וכמבואר בגמ' זבחים פב, [ודוחק לומר דהכי קא קשיא ליה דלמה לי למיכתב כל חטאת כיון דכלא הכי הוי שמעינן גם חטאת של יחיד כיון דלחטאת של ציבור א"צ קרא דכתיב והנה שורף, דפשטיה לישנא דהש"ס לא משמע הכי, ומדנקט ומה ת"ל באש תשרף משמע

ועי' בדברי רש"י (פסחים כג, ב) על מה דאיתא שם יתיב האי מרבנן קמיה דרב שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר משמיה דריב"ל מנין לכל איסורין שבתורה דכי היכי דאסורין באכילה ה"נ איסורין בהנאה כו' מנין דכתיב כל חטאת אשר יובא מדמה

דהאי קרא מיותר וא"כ קשה כנ"ל]. ולכן פירש"י דמייירי בשעיר נחשון שהיה ג"כ חטאת של יחיד, כדאיתא בספרי מובא ברש"י (כמדבר ז, יב) שקרבנות הנשיאים משלהם הקריבו והיה קרבן יחיד, וא"כ שפיר יליף ריב"ל לכל איסורים שכתורה ומשום אם אינו ענין לגופיה, משום דכל חטאת כתיב בקרבן יחיד כנ"ל וכתוב והנה שורף שהיה ג"כ קרבן יחיד.

וכתב הגאון הרב דוד משה זצ"ל מראדאמסק דבר נחמד, דהנה במדרש רבה (פ' אחרי פ' כ"א) ואל יבוא בכל עת אל הקודש אמר הקב"ה למשה לא כשם שאתה סבור לא עת לשעה וכו' ולא עת לשנה וכו' ולא עת לע' שנים וכו' אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה ע"כ ועי' במדרש שוח"ט (פ' מ"ז), וביאר הגר"א ז"ל דנשמע מזה שדוקא שאר כהנים גדולים אסורים ליכנס לק"ק כל השנה מלבד ביוהכ"פ, אבל אהרן הי' מותר ליכנס בכל שעה ושעה רק שיכנס בסדר העבודה שנאמר בפרשה זו, היינו בקרבנות של יוהכ"פ. וכתב הגר"א ליישב בזה הקרא דבא אהרן וכו' דאמרי' בגמ' (יומא לב.) דכל הפרשה על הסדר נאמרה חוץ מפסוק זה, וקשה דלמה לא כתבה התורה את הפסוקים כסדר שהי' העבודה, ואמר הגר"א דהתורה דקדקה

שפיר בסדר, שהרי הטעם דאמרי' שנכתב שלא כסדר משום דגמירי חמש טבילות וי' קידושין לכ"ג ביוהכ"פ, ואי כסדר הכתוב לא משכחת אלא ג' כמבואר ברש"י שם, וזה דוקא ביוהכ"פ דהי' הלמ"מ דצריך ה' טבילות, אבל כשירצה אהרן לעבוד בשאר ימות השנה לא גמירי הלכתא. וא"כ באמת אינן אלא ג' טבילות ועובד כסדר האמור בפרשה וא"כ הפסוק ובא אהרן נכתב כסדר משום עבודת אהרן בשאר ימות השנה. ומיישב בזה ג"כ מה דכתיב בסוף הפרשה ויעש אהרן כאשר צוה ד' שפירש"י כשהגיע יוהכ"פ עשה כסדר הזה וקשה דמאי רבותא שקיים מצות ד' ולפי"ז א"ש דכונת הכתוב דתיכף כשאמר לו משה עשה כן באותו יום שנכנס לפני לפניו בסדר הזה היינו בקרבנות יוהכ"פ עכ"ד הגר"א ז"ל עי' בחכמת אדם בסופו שהובא הדברים באריכות עם דיוקים נפלאים בפ' הכתובים בפ' אחרי, ואכ"מ, וכן בהגהות הרד"ל על המדרש הנ"ל.

ולכאורה אינו מובן למה הקריב אהרן תיכף בשמיני למילואים קרבנות יוהכ"פ ואיזה תועלת נצמח מזה. ופי' הגרד"מ ז"ל דהקרבנות קרבנות דיוהכ"פ בשמיני למילואים הי' לצורך חינוך המשכן, לפימ"ש המפ' הטעם דחינך שלמה את ביהמ"ק ביוהכ"פ כמבואר בגמ' (מו"ק ט.)

משום דרצה לחנך את כל ביהמ"ק גם את הק"ק, וכיון דכל השנה אסור ליכנס לפני לפניו מש"ה עשה החינוך ביוהכ"פ דאז הכ"ג נכנס לפני לפניו ויכול לחנך גם את הק"ק בהזאות דבין הבדים עיי"ש. א"כ י"ל דה"ג בשמיני למילואים דאז הי' גמר חינוך המשכן וכיון שרצה אהרן לחנך כל המשכן בפעם אחת גם לפני לפניו מש"ה הקריב בשמיני למילואים קרבנות יוהכ"פ כדי שיוכל ליכנס לפני לפניו דהא אהרן הי' רשאי ליכנס כל השנה להק"ק כסדר הקרבנות של יוהכ"פ כד' המד"ר והגר"א ז"ל הנ"ל, וחינך אז גם את הק"ק בהזאות דבין הבדים וא"כ הי' לצורך גדול מה שהקריב הקרבנות יוהכ"פ אז בשמיני למילואים [אבל שלמה לא הי' יכול לחנך את הק"ק רק ביוהכ"פ כיון דשאר כ"ג אינם רשאים ליכנס לפני לפניו רק ביוהכ"פ ודוקא אהרן הי' רשאי ליכנס בכל עת שירצה בסדר הזה כנ"ל].

ולפי"ז מבואר שפיר לשון הירושלמי בשבועות הנ"ל דקרי ל' לשמיני למילואים בשם יוהכ"פ כיון דבשמיני למילואים הקריב אהרן קרבנות יוהכ"פ כנ"ל, א"כ הי' אז בגדר יוהכ"פ, מש"ה שפיר קרי ליה יוהכ"פ, דהא עשה אז כל עבודות יוהכ"פ ודו"ק.

1 יש לציין דברי המשך חכמה בפרשת אחרי, שביאר דברי הגר"א עפ"י דברי הספורנו (ס"פ אמוה כ"ד ג') עה"פ יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר, שכ' דאף דהדלקת הנרות כשר לדורות כבהן הדיוט, מ"מ במשכן הי' דינו כמו לדורות, כמו ביוה"כ שנאמר בו כי בענן אראה על הכפורת, כן בכל ימי המדבר הי' ענן ה' על המשכן, עיי"ש, וכ' המשנה דכיון בימי המדבר הי' הענן שוכן על המשכן הי' דינו כמו יוה"כ, וממילא הי' יכול ליכנס כסדר יוה"כ לפני ולפנים. [ועי' בספר אור גדליהו לאממ"ו זללה"ה על חנוכה (אות ב' בהמאמר שם) שמבאר ענין זה עפ"י הרמב"ן דכל ימי היותם במדבר הי' המשך מעמד הר סיני, ויוה"כ הוא יום מתן לוחות שניות, עיי"ש קשר הדברים].

בספרי זוטא בסוף פרשת בהעלותך איתא, "אמר הקב"ה אם יצטרע אהרן אין כהן בעל מום יכול להקריב ע"ג המזבח", וצ"ע הא מה בכך הא יכולין להקריב בניו, ופי' באמבואה דספרי עפ"י דברי הספורנו דלפי"ד הרי הי' צורך לעבודה דוקא כבהן גדול כמדבר, ושפיר מובן למה לא הי' יכול להיות מצורע, עיי"ש (עמ' קנב). ועי' בקונטרס מיד ולדורות הנדפס בסוף ח"ד דכלי חמדה מש"כ בפרשתינו בדברי הספורנו. ומה שהשיג ע"ד הספורנו.